KEJL, UŻIN, QISIEN U FLUS

Minn Fr Paul Sciberras

Il-Kejl

ħómer = 10 efà = ±450 litru (Eż 16:36)
kor = 1 ħómer
létek = 5 efà = ±225 litru (Hos 3,2)
artabè = tomna? gallun? = ±56 litru (Dan 14:3)
efà = ±45 litru
bat = 1 efà
metréta = 1 bat = ±40 litru (Ġw 2:6).
seà = terz ta' efà = ±15-il litru (2 Slat 7:1)
sáton = siegħ? = ±13-il litru (Mt 13:33)
ħin = ±7.5 litri
issaròn? = ±4.5 litri
kab? = ±2.5 litri (2 Slat 6:25)
sestarju = ±1.7 litri
log = ±0.6 litri (Lev 14:10)
10 jew 12 log = 1 *ħin*

Użin

kikkàr – talent = 3000 xékel = ±34.272 kg (1 Slat 10:10)
manèh – minà = 50 xékel = ±0.571 kg (Eżek 45:12)
xékel = ix-xékel ta' Eż 30:13 = 20 gerà = ±0.011 kg
baqa' = nofs xékel = ±0.0057 kg
gerà = ±0.0006 kg (20 gerà = 1 xékel)
libbra = 328 gr (Ġw 12:3; 19:39)

Qisien

Il-qisien l-aktar użati kienu dawn:
qanèh, qasba = ±315 ċm
ammà, driegħ; kienu ta' żewġ xorta: il-qasir = ±44.5 m, u t-twil = ±51.8 km
żéret, xiber = ±22 ċm
tofàh, wisa' ta' erbat iswaba' = ±7.2 ċm
esba', saba' = ±2 ċm

Fit-Testment il-Ġdid jissemmew:
qama = ±1.84 m, u l-qjies Grieg *stádion* = ±185 m (Lq 24:13)

Flus

L-ewwel muniti dehru ħabta tas-seklu 7 QK. Qabel dan iż-żmien in-negozju kien isir bi bdil ta' oġġetti ta' valur (1 Slat 5:25; 2 Slat 3:4) jew b'biċċiet ta' metall prezzjuż magħżul għall-okkażjoni (Ġen 42:25; 2 Sam 24:24). Imbagħad bdew il-muniti. Kienu jikkonsistu f'biċċiet tal-metall bil-valur skont il-piż tagħhom imnaqqax fuqhom. Il-metall tal-flus kien ikun tad-deheb, il-fidda, il-bronż u l-ħadid. L-ewwel flus li jissemmew fil-Bibbja huma d-*darìk* tad-deheb u t-*talent* tal-fidda, tal-bronż u tal-ħadid (1 Kron 29:7; Esd 8:27).

Wara r-rebħiet ta' Alessandru l-Kbir il-flus Griegi daħlu kullimkien. Il-bażi tas-sistema monetarja Griega kienet id-*drakma* tal-fidda. Mal-ħakma tar-Rumani daħlu wkoll il-flus tagħhom fl-artijiet tal-imperu, fosthom id-*dinar*, li kien il-paga ta' jum xogħol tal-ħaddiem (Mt 20:1-12; 22:15-22, u paralleli).

Flus Griegi u Rumani

drakma tad-deheb – nofs stater Attiku (Esd 2:69; Neħ 7:69) = 7.8 gr?
drakma tal-fidda – (2 Mak 12:43) = 4.55 gr? 3.85/3.41?
didrakma tal-fidda – 2 drakmi (Mt 17:24, *stater)* = 2 gr jew 1.5 gr
tetradrakma tal-fidda – 4 drakmi, "biċċa tal-fidda" (Mt 26:15) = 4/3 gr
assárion jew *as* – munita Rumana tal-bronż ta' valur żgħir ħafna (Lq 12:6) = 4.55 gr? (16 *as* = 1 dinar).
minà tal-fidda – 1 *minèh* (Esd 2:69) = 0.571gr
darkòn tad-deheb – 1 xékel (Esd 8:27) = 8.41 gr
xékel tal-fidda – Neħ 5:15; 10:33) = 5.60 gr
dinar Ruman – (Mt 20:9-10) = 172.8 gr?

(muniti oħra li jissemmew fl-Evanġelju:
leptòn, kodrántes, nómisma (Mt 5:26; Mk 12:42; Lq 12:59) = kollha ta' valur żgħir).
It-*talent* kien użin li kien isarraf 6,000 dinar (Mt 25:14-30).